

Måndagen den 20 mars

Kl. 12.00

*Anmälan om kompletteringsval till utskott**Om Djärvenprojektet i Sorsele*

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 10 mars.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Förste vice talmannen meddelade att miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp som suppleant i trafik- och jordbruksutskotten anmält Roy Ottossons ersättare Hans Lindforss.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i trafikutskottet

Hans Lindforss (mp)

suppleant i jordbruksutskottet

Hans Lindforss (mp)

3 § Svar på interpellation 1988/89:130 om Djärvenprojektet i Sorsele**Anf. 1** Arbetsmarknadsminister INGELA THIALÉN:

Fru talman! Karin Israelsson har frågat mig, dels om regeringen är beredd att ge ersättningsarbeten och psykologiskt stöd till lokalbefolkningen i Sorsele kommun på samma sätt som gjordes i Göteborg och Bergslagen när de utgjorde krisområde, dels om regeringen är beredd att stödja en fortsättning av Djärvenprojektet i Sorsele kommun och låta det stå som förebild för liknande verksamheter bland övriga inlandskommuner.

Karin Israelsson hävdar i sin interpellation bl.a. att regeringen inte i tillräcklig omfattning har insett det behov som finns till samlade insatser för en levande bygd i Västerbottens inland och att Sorsele kommun av statsmakterna behandlas som mindre värderad eftersom satsningarna är blygsamma i denna kommun.

Karin Israelsson menar också att inlandsbanan hotas av att banverket inte klarar att konkurrera med landsvägstrafiken, vilket får till följd att timmerterminalen läggs ner och timmertransporterna läggs över på landsväg.

Jag vill börja med att säga att jag är något förvånad och förundrad över Karin Israelssons negativa beskrivning av regeringens insatser och engage-

mang i Västerbottens inland. Förvånad är jag därför att Karin Israelssons beskrivning inte stämmer med verkligheten, och förundrad är jag över att Karin Israelsson i det sammanhanget samtidigt frågar om en fortsättning av Djärvenprojektet, som vi är överens om varit särskilt lyckosamt för Sorsele kommun. Regeringen har ju dessutom aktivt medverkat i projektet med ekonomiskt stöd.

Västerbottens läns inland är ett av regeringen prioriterat område vad gäller regionalpolitiska utvecklingsinsatser. Länsstyrelsen i Västerbottens län har i år 90 milj. kr. i länsanslag för lokaliseringsbidrag, företagsutveckling, glesbygdstöd och projektverksamhet. Sedan 1982 har anslaget ökat med 125 %. Därutöver har både statens industriverk och regeringen beviljat regionalpolitiskt stöd främst till flera större projekt. Sedan 1982 har sammanlagt drygt 200 företag i länets inlandskommuner fått ca 500 milj. kr. i regionalpolitiskt stöd. Detta stöd beräknas ha skapat mer än 1 100 nya arbetstillfällen och medverkat till att ytterligare ett stort antal jobb kunnat bibehållas.

Jag vill också påminna om den särskilda regionalpolitiska propositionen hösten 1987 (1987/88:64) för norra Sveriges inland som innehöll ett flertal insatser till Västerbotten. Därutöver har regeringen det senaste året beslutat om drygt 25 milj. kr. i särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser i huvudsak riktade till Västerbottens inland. Djärvenprojektet utgör ett exempel på dessa insatser.

Beträffande Karin Israelssons oro över inlandsbansans framtid vill jag hänvisa till det svar kommunikationsministern gav Lennart Marklund här i riksdagen den 23 februari i år på hans fråga om timmertransporter från Norrlands inland.

Vad så gäller frågan om Djärvenprojektets fortsättning vill jag, som Karin Israelsson, understryka den positiva utveckling som projektet haft för Sorsele kommun. Under de snart tre år som projektet pågått har ett tjugotal mindre företag startats, vilket skapat fler arbetstillfällen bl.a. för ortens ungdomar. Regeringen har ekonomiskt stött projektet i tre år, och det bör nu kunna inordnas inom ordinarie verksamhet. Jag vill upplysningsvis nämna att länsarbetsnämnden i Västerbotten och Sorsele kommun just nu för diskussioner om formerna för en mer permanent samverkan för att fullfölja de goda resultat som Djärvenprojektet åstadkommit.

Anf. 2 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min interpellation. Jag kan väl inte med bästa vilja påstå att jag är nöjd med svaret. En ton i svaret säger mig att jag är en kverulant som i stället borde tacka för de insatser som gjorts och sedan vara nöjd. Detta förvånar mig, eftersom jag vet att arbetsmarknadsministern för någon vecka sedan besökte Västerbotten och då uppvaktades av representanter för min hemkommun, Sorsele. Inte var det en uppvaktning som beskrev ljusa framtidsutsikter för kommunen, nej det var med stor oro man ville framföra sina frågor.

Om jag skall tolka arbetsmarknadsministerns svar välvilligt, så borde vi nu bara vara tysta och nöjda. Tyvärr kan jag inte nöja mig med det beskedet. Att Västerbottens inland är ett av regeringen prioriterat område när det gäller

regionalpolitik är väl möjligt. Men samtidigt bedriver regeringens affärsdrivande verk en politik som helt kullkastar grundstrukturen i regionen. Domänverkets omorganisation, som jag tagit upp i en interpellation som jag får svar på efter denna debatt, är ett sådant exempel. Statens järnvägar är ett annat. Under de senaste åren har beslut efter beslut inneburit att den statliga verksamheten dragits från inlandskommunerna, medan centraliseringen växt i redan överhettade områden. Samtidigt som järnvägstrafiken läggs över till landsvägstrafik, dras alla insatser för vägbyggande i inlandet in, till förmån för kustens landsvägar. Kronofogdemyndigheternas omorganisation och folkbokföringens omläggning innebär förlorade arbetstillfällen i vår kommun och även i övriga inlandskommuner. SJ:s indragningar innebär nedläggning av omlastningsstationer och på sikt svårigheter för sågen att utnyttja järnvägen. Det innebär att bemanningen vid stationen måste minskas, och snart dras den in.

Striden om poststationer innebär att vi som tror på orternas överlevnad får slåss mot företrädare som tror på centraliseringens fördelar. På område efter område får vi kämpa för vår överlevnad, och i skenet av detta anser jag att mina frågeställningar är klart berättigade.

I första hand önskar vi ge stöd till småskalig verksamhet. Inte minst alla de kvinnor som vill starta eget har funnit dagens stödformer alltför svåra att utnyttja. Djärvenprojektet har visat vägen för nya sätt att skapa arbete närmare den enskilde. I Sorsele har projektet lyckats. Upprinnelsen var en motion som centern väckte i landstinget. Oron var stor över den fortsatta utflyttningen av ungdomar från kommunen. Genom att samordna och intensivifiera insatserna har man lyckats skapa nya arbetstillfällen och även delvis hejda utflyttningen.

Visserligen har speciella projektpengar anslagits, men det säger ingenting om vad kostnaderna blivit om inte dessa medel funnits. Antalet flyttningsbidrag har minskat. Beredskapsarbeten som inte varit meningsfulla skulle ha kostat betydligt mera. För staten skulle det ha blivit betydligt dyrare med andra stödformer.

I jämförelse med traditionella satsningar på ett industriarbetstillfälle är det små summor pengar det handlar om. Det krävs nu att de pågående förhandlingarna skall ske i en för kommunen positiv anda. Ungdomarna i kommunen är värda detta.

Tyvärr har väl erfarenheterna inte varit speciellt goda hos oss när det gäller beaktanden som vi tror att staten skall göra när det gäller vår landsända. Alltför ofta möts vi av påståenden att det går bra för Västerbotten och då kan det inte vara så stora problem för inlandet. Men det är betydande skillnader i ett län som till ytan är så stort.

Utvecklingen i Umeå är bra för Umeå, men hjälper ej Sorsele eller andra kommuner i inlandet. Det är lika orimligt som att säga att Värmland skulle dra nytta av att Arlanda expanderar.

Att kunna få utbildning på hemorten är ofta inte möjligt om man bor i Västerbottens inland. Här finns många utbildningsbehov som kan tillfredsställas. Distansundervisning med Umeå universitet som moderhögskola kan utvecklas ytterligare. Inom vård och omsorg sker i dag sådan utbildning som ytterligare kan förstärkas. Skog och jord tillhör basnäringarna. Tyvärr

försvinner allt flera jordbrukare på grund av dålig lönsamhet och svåra ägareförhållanden. Skogsbrukets framtid verkar inte speciellt ljus med den brist på avverkningsbart virke som föreligger.

Med de nya signaler som nu når oss ökar oron inför framtiden. Detta avläses snabbt i en så liten kommun. Arbetslösheten är låg. Det beror på den tidigare stora utflyttningen, och det finns behov av arbetskraftsinflyttning. I den situationen är det då mycket angeläget att den statliga verksamheten inte dras in, som nu sker. Tror inte staten på kommunen, hur skall då enskilda människor och blivande företagare våga göra det?

När privata företag kommer i kris och går omkull och vi frågar berörda ministrar vad de ämnar göra, har ett standard svar de senaste åren varit att det sociala ansvaret ligger på ägarens bord. Nu ställer jag samma krav på staten när statens verksamhet dras in. Vilket socialt ansvar ämnar man ta för inlandets befolkning?

Vilka åtgärder är regeringen som delägare beredd att vidta för att bevisa att man tar ett större ansvar än andra företagsägare? Får vi ökade anslag till de vägar som snart kommer att slitas ner ännu mera, nu när tunga transporter läggs över från järnvägen? Får vi nya arbetstillfällen i turistnäringen, nu när domänverkets skogar inte räcker till? Får vi ersättningsarbeten när andra omorganisationer innebär att statlig verksamhet dras in eller förändras?

Jag är väl medveten om att dessa frågor inte ligger på arbetsmarknadsministerns bord. Jag tycker dock att regeringen har ett övergripande ansvar när det gäller just dessa frågor. Det man gör i *ett* departement måste också följas av åtgärder från de andra departementen. Det är inte rimligt att man från *ett* departements sida satsar på åtgärder för förbättrad arbetsmarknadssituation, medan andra departement hela tiden plockar undan arbetstillfällen i samma region. Jag efterlyser en samordning. Jag undrar om arbetsmarknadsministern är beredd att ta ett initiativ i den frågan. Tydligt saknas denna samordning i dag.

Anf. 3 ULLA ORRING (fp):

Fru talman! Jag vill till statsrådet Ingela Thalén egentligen rikta samma frågor som Karin Israelsson har ställt här i dag och understryka allvaret i hennes interpellation. Det pågår en kampanj runt om i landet som särskilt starkt har engagerat folket i Västerbotten. Det är Landsbygd 90. Otaliga arbetsgrupper har bildats och folk samlas i bygderna. Varför har denna kampanj mött ett sådant starkt gensvar? Jo, människorna i Västerbottens inland känner sin tillvaro hotad.

Så här skriver några sorselebor i en motion till folkpartiets länsförbunds årsmöte: "Vi ser med stor oro på utvecklingen i stora delar av Västerbottens län och särskilt Sorsele kommun. Skogsbruket har varit ryggraden i en lång period men har nu förlorat i betydelse på grund av rationalisering och mekanisering. Andra näringar har inte utvecklats framåt i motsvarande grad. Resultatet har blivit en fortsatt befolkningsminskning och därav följer automatiskt en lägre servicenivå på de flesta områden.

Vi vill att åtgärder vidtas så att trenden bryts.

De blygsamma satsningarna inom Sorsele kommun som kompensationen för en outbyggd Vindelälvs och naturreservatsbildningarna gör, att vi med gott samvete kan kräva statligt riktade satsningar på Sorsele."

Dessa människor i Sorsele kräver bl.a. en sänkning av arbetsgivaravgifterna. Vi diskuterar här bl.a. det s.k. Djärvenprojektet som har pågått ett antal år. Vi som har följt det har uppfattat det som ett lyckat projekt. Det har inneburit att fler egenföretagare har kommit i gång med verksamhet. Inte minst har projektet kunnat fånga upp ungdomar, som har stannat i sin hembygd och vågat starta eget. Nu skall projektet upphöra. Eller också tvingas kommunen att skrapa fram ytterligare miljoner för att rädda verksamheten.

Än en gång sviker den socialdemokratiska regeringen. Det blir den bistra sanningen för inlandskommunerna. Konsekvenserna är att ungdomarna flyttar och de gamla blir kvar. På 25 år har Västerbottens inland åderlåtits på 22 000 människor, vilket motsvarar dagens befolkning i kommunerna Storuman, Sorsele och Vilhelmina. För 25 år sedan fanns 5 700 invånare i Sorsele kommun. I dag finns det 3 500.

Det finns inte heller särskilt mycket av skattepengar att hämta ur kommunens börs för att på egen hand finansiera Djärvenprojektet, om man har följande fakta i minnet: Skatteinkomsterna är mycket låga i en kommun som Sorsele. Inkomståret 1986 fanns sålunda enbart 17 personer i hela kommunen som deklarerade en inkomst över 175 000 kr.

Min fråga till statsrådet blir: Anser statsrådet att rådande förhållanden är försvarbara? Statsrådet skall ju medverka i landsbygdsriksdagen i Umeå, och jag tror att statsrådet kommer att få den frågan där, ännu mer accentuerad. Gäller fortfarande det regionalpolitiska målet om en balanserad befolkningsutveckling och att man skall ge människor tillfälle till arbete, service och god miljö oavsett var de bor i landet, eller skall vissa delar av landet överges? Skall inlandet bli i huvudsak leverantör av kvalificerad arbetskraft? Skall Landsbygd 90 bli Tätort 90?

Sorsele kommun brottas med ojämlika villkor i jämförelse med kommunerna på andra sidan länsgränsen, dvs. i Norrbotten. Folkpartiet har under många år arbetat för en nedsättning av arbetsgivaravgifterna i stödområde A och B, men den socialdemokratiska regeringen har inte lyssnat på kraven. Företagen i Västerbotten har fått konkurrera på ojämlika villkor. Är statsrådet beredd att i dag lämna besked på den punkten? Blir det en nedsättning av arbetsgivaravgifterna?

Vi i folkpartiet anser att insatserna för regionalpolitiken måste ske mer kontinuerligt och långsiktigt, inte så att projekt som Djärven bara försvinner i brist på ekonomiska medel. Jag nämner en sänkning av arbetsgivaravgifterna som en väsentlig insats för ett område som Sorsele, som har permanenta problem. Här handlar det inte om en tillfällig branschkrisis, som t.ex. den som uppträdde i Bergslagen och Uddevalla.

Behovet av en mer utvecklingsinriktad regionalpolitik framträder alltmer, liksom behovet av en mobilisering av befintliga resurser samt inte minst behovet av ett rejält länsanslag. Det är en gåta att regeringen i budgetpropositionen föreslår oförändrat länsanslag. Folkpartiet har föreslagit ytterligare 170 miljoner. Pengarna för projekt hos länsstyrelsen är nämligen slut.

Posten för projektmedel inom länsanslagen är i dag maximerad. Konsekvenserna blir att man på länsnivån inte ges full frihet att själv prioritera de regionalpolitiska medlens användning. Vi i folkpartiet vänder oss starkt emot

detta. Även användningsmöjligheterna för det regionalpolitiska stödet måste vidgas. Stödformerna måste kunna förändras, så att stöden kan användas för mjuka investeringar av typen kunskaper och tjänster och så att man kan understödja etablering och vidareutveckling av verksamhetsformer som är under utveckling.

Till sist: Är statsrådet beredd att stödja våra krav? Finns det framtid och utveckling och jämlikhet i Sorsele?

Anf. 4 Arbetsmarknadsminister INGELA THALÉN:

Fru talman! "På arbetsförmedlingen i Sorsele har Maj Brännlund sina ärenden ordnade i prydliga fack. Det enda som tidigare alltid svämmat över gapar nu tomt. På det står det 'respenning', en påminnelse om årtiondens flyttlasspolitik. Men för två år sedan vände det. Nu finns det många lediga jobb i Västerbottens nordligaste fjällkommun, och Maj Brännlund är ännu inte riktigt van vid att behöva leta efter arbetskraft." Detta är inledningen till en artikel om paniken som lurade bakom hörnet i Sorsele kommun. Jag tycker att detta är positivt. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi också diskuterar från den utgångspunkten, nämligen att det finns positiva möjligheter i Västerbotten, i Sorsele och i de övriga inlandskommunerna.

Djärvenprojektet var, precis som namnet säger, ett projekt för att dra i gång verksamhet. Till det projektet har staten lämnat över 10 milj. kr. och därutöver ett starta-eget-bidrag, arbetsmarknadsutbildning samt arbetsmarknadsutbildningsbidrag.

I förslaget till budget för arbetsmarknadsverket ingår att en stor del av de sysselsättningskapande medlen skall kunna användas mer flexibelt just för att man i fortsättningen skall kunna delta i och stödja denna typ av verksamhet när den inordnas i den reguljära verksamheten. Det är därför som nu länsarbetsnämnden tillsammans med kommunen diskuterar fortsättningen av Djärvenprojektet. Jag tycker alltså, precis som föregående talare, att detta projekt är utomordentligt bra. Det finns efterföljare i andra delar av landet, och det är ett gott betyg åt Djärvenprojektet.

När det gäller länsutvecklingen är det oerhört viktigt att än en gång slå fast att staten har det övergripande regionalpolitiska ansvaret men att man inom regionerna och mellan kommunerna samarbetar så att man nyttjar den arbetsmarknad som finns utöver den egna kommunen. Det är detta som är det regionalpolitiska ansvaret och länsansvaret. Och det är viktigt att också detta länsansvar tas.

Jag skall nämna ett exempel som jag tror är viktigt när vi diskuterar den statliga utvecklingen och den statliga servicen. För att göra det möjligt för mindre orter och glesbygder att behålla t.ex. statlig service pågår det i dag en lång rad försök med t.ex. lokalkontorsverksamhet där man för samman försäkringskassan och posten med t.ex. arbetsförmedlingen eller försäkringskassan med kommunens bibliotek. På detta sätt kan man på de minsta orterna behålla den statliga servicen för människorna som bor där och ge dem entydiga signaler, vilket jag tycker att man skall göra – när man satsar på industriutveckling skall man också behålla den här typen av service. Men man måste vara beredd att ompröva den så att den får andra former för att kunna överleva.

På frågan om det blir en nedsättning av arbetsgivaravgifterna vill jag svara att den diskussionen skall jag återkomma till när den regionalpolitiska kommittén har lagt fram sitt förslag. I den regionalpolitiska kommittén sitter också representanter för folkpartiet. Jag skulle vilja ställa en fråga till folkpartiets företrädare med anledning av den uppvaktning jag fick från några talesmän för vissa inlandskommuner när jag var i Västerbotten. En av de stora och mest bekymmersamma frågorna gällde en folkpartimotion om de fjällnära skogarna. Den motionen skulle nämligen innebära att nästan resten av Sorsele kommun skulle bli oanvändbar ur skogsvårdssynpunkt och skogsbrukssynpunkt. Det kan vara ett lika stort hot som en omändring av Djärvenprojektet. Men detta kanske är en fråga som folkpartiet kan ta upp till diskussion.

Avslutningsvis, fru talman, tycker jag att Djärvenprojektet är ett utomordentligt bra projekt, och jag är övertygad om att länsarbetsnämnden och kommunen kommer att se till att kraften i detta projekt också blir basen för en fortsatt verksamhet och ett stöd i den positiva utveckling som nu börjar skönjas i Sorsele kommun.

Anf. 5 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka för det sista som arbetsmarknadsministern tog upp, och jag hoppas att det också förs vidare i praktisk handling till dem som nu förhandlar om Djärvenprojektet och dess vidare utveckling. Vi i kommunen är beredda att ställa våra små resurser till förfogande för en fortsättning, eftersom detta varit positivt. Men det har varit positivt tack vare att vi har haft bra representanter på det kommunala planet som har fullföljt detta arbete praktiskt. Hur sådana projekt skall lyckas hänger mycket samman med hur man lokalt kan förankra dem. Denna typ av projekt har förekommit i hela Norden, och just Djärvenprojektet har varit det mest positiva. Vi i Sorsele kommun är naturligtvis mycket glada över att vi har lyckats så bra och vill gärna föra fram detta.

I dag finns det gott om lediga arbeten också uppe i Sorsele. Problemet är att få vågar söka sig dit. Det beror på att människor har en känsla av att Sorsele är ett glömt område i andra hänseenden. Just den debatt som i dag förs när domänverket, SJ och andra statliga organ drar sin verksamhet därifrån innebär att vi förlorar befattningshavare med en utbildning som har varit till fördel för kommunen och som också har inneburit arbetstillfällen för medföljande make eller maka. Det är inte lätt att rekrytera t.ex. lärare, läkare och tandläkare om det inte finns även andra akademikerjobb. Detta har emellertid funnits inom domänverkets organisation. Med tanke på framtiden är det allvarligt om vi förlorar den typen av arbetstillfällen. Det är nödvändigt att behålla detta slags arbeten.

När det gäller länsanslagen och de regionalpolitiska stöden finns det en tröghet i dem som inte är bra. Det vore värdefullt om man fick ett flexibla användningsområde och ett bättre sätt att använda dessa pengar, så att de kommer att ligga närmare de människor som behöver dem. De behöver inte heller vara bundna i en omfattning som många gånger är orimlig när människor vill satsa på ett eget företagande i Sorsele. Sorsele är ju en till ytan mycket stor kommun men befolkningsmässigt mycket liten – drygt 3 500 bor

där. Detta är alltså något som man måste arbeta vidare med.

Det konkurrensförhållande som råder mellan Sorsele och Norrbotten innebär också att företag flyttar till Norrbotten på grund av den fördel som de sänkta arbetsgivaravgifterna där innebär för företagen. Vi får hoppas att den pågående utredningen kommer att lägga fram många fler förslag när det gäller att göra det möjligt för människor att flytta tillbaka till en inlandskommun. Inte minst i fråga om den skattemässiga situationen vore det en fördel. Sorsele är en högskattekommun, vilket slår mycket hårt. Skatteutjämningsbidraget skulle i detta sammanhang kunna vara ett instrument.

Anf. 6 ULLA ORRING (fp):

Fru talman! Statsrådet försökte nu bättra på bilden av förhållandena för oss som lever i Sorsele. Jag bor vid kusten, i Umeå, i Västerbotten. Och det är milsvida skillnader mellan en inlandskommun och en kustkommun även i det praktiska livet. Jag tycker att den socialdemokratiska regeringen har varit alltför passiv. Trenden i Västerbottens norra inland har varit densamma under många år, och den socialdemokratiska regeringen har inte gjort några särskilt stora insatser. Länsanslaget som ställs till länsstyrelsens förfogande har regeringen gång efter annan efter påbackning från oppositionspartierna fått ändra. Det torde väl bli så även denna gång. Jag tycker att snålheten bedrar den vishet som borde leda regeringen i detta arbete.

Folkpartiet har under många år fört fram kravet på en nedsättning av arbetsgivaravgifterna. 350 miljoner räknar man med att Norrbottenskommunerna får behålla tack vare den nedsättning av arbetsgivaravgifterna som gäller i hela Norrbottens län. Men i en stackars kommun som Sorsele får man betala full arbetsgivaravgift. Jag vet vad sågägarna och företagen i Sorsele säger om detta, de är inte nöjda.

Statsrådet tog sedan upp de fjällnära skogarna. Jag tycker att statsrådet skall vara litet försiktig på den punkten, eftersom vi från folkpartiets sida har sagt att detta skall ske i samverkan med markägarna och kommunen och att man skall se till att det blir ersättningsmark. Detta förslag har inte socialdemokraterna fört fram, men också de är inne på en gränsdragning beträffande de fjällnära skogarna. Centerpartiet, miljöpartiet och vpk har fört fram förslaget om fjällnära skogar, men det gjorde även socialdemokraterna och moderaterna i den enkät som gick ut från SNF. Skillnaden är att folkpartiet efter valet har stått fast vid sitt ställningstagande före valet. Men det var inte detta som debatten i dag skulle handla om.

Debatten i dag handlar om Djärvenprojektet. Jag finner för min del det ohemult av statsrådet att inte kunna säga att staten skall gå in med ett litet anslag för att Djärvenprojektet skall kunna fortgå. Det är en bra modell, och det är ett bra arbete som utförs tillsammans med andra nordiska länder. På detta sätt kan ungdomarna se att det finns framtidsmöjligheter även i norra Norrlands inland.

Anf. 7 Arbetsmarknadsminister INGELA THALÉN:

Fru talman! Jag måste säga att jag inte förstår vad Ulla Orring menar när hon säger att det är ohemult att inte gå in med några statliga pengar. Varifrån tror Ulla Orring att länsarbetsnämndens pengar kommer? Vems pengar är

det? Det är ju statliga medel. Till länsarbetsnämnden i Västerbotten har satts av 1,8 extra miljoner och arbetsmarknadsverket har satt av 4 miljoner extra till Västerbotten för just sådana insatser för kvinnors sysselsättning i inlandskommunerna i Västerbotten. Det är om något statliga pengar. Jag ser också detta som positivt. Jag tror att det är oerhört viktigt att man gör sådana här satsningar för kvinnors sysselsättning i inlandskommunerna. Inlandskommunerna har ju den tunnaste och smalaste arbetsmarknaden och behöver en sådan breddning som Karin Israelsson tidigare var inne på, nämligen en som ger arbete åt båda makarna i familjen.

Förste vice talmannen anmälde att Ulla Orring anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Anf. 8 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att det nu finns extra pengar för kvinnor i inlandskommunerna. Men det är ju inte på regeringens initiativ som dessa har tillkommit, utan efter de uppvaktningar som varit och de krav som har ställts under många år. Där har vi alltid fått räkna med mindre anslag än vad vi tänkt oss.

Inlandskommunerna hade en gemensam uppvaktning inför finansministern, industriministern och arbetsmarknadsministern för något år sedan. Man presenterade en lång lista på åtgärder som behöver vidtas. När den regionalpolitiska propositionen sedan kom refererade man egentligen bara till gamla pengar; inte var det speciellt mycket nytt.

Vi kvinnor från inlandskommunerna kommer tillbaka med våra krav. Vi tror på inlandskommunernas framtid, men vi behöver stöd, och staten bör ta ansvar för sin verksamhet. Det är ett måste i fortsättningen. Vad som känns svårt i det här sammanhanget är att Djärvenprojektet har varit ett positivt inslag och skapat väldigt mycket framtidstro. De indragningar man nu gör från statens sida slår så att säga undan benen för denna framtidstro. Det är vi väldigt upprörda över. Med en positiv behandling i fortsättningen av Djärvenprojektet finns alltså möjligheter att göra väldigt mycket mera i dessa kommuner.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1988/89:131 om domänverkets verksamhet i övre Norrlands inland

Anf. 9 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Karin Israelsson har frågat mig om regeringen är beredd att låta de regionalpolitiska hänsynen väga tyngre än lönsamhetskraven vid en omorganisation av domänverkets verksamhet i Västerbotten och Norrbottens inland.

Låt mig först konstatera att domänverket, enligt den instruktion, SFS 1988:366, som regeringen fastställt, har i allt väsentligt ett självständigt ansvar för sin organisation. Domänverket är ett affärsdrivande verk, vilket

innebär att verksamheten är en del av staten. Domänverket har ingen myndighetsuppgift, utan verksamheten skall bedrivas på helt affärsmässiga grunder. Statliga anslag för finansiering av verksamheten erhålls inte, utan den affärsmässiga verksamheten förutsätts dels ge tillräckligt överskott för en fortsatt utveckling av företaget, dels ge en utdelning till staten.

Domänverkets främsta uppgift är att bedriva skogsbruk och genom sågverksrörelsen vidareförädla skogsråvara. Skogsbruket är den dominerande verksamheten inom domänverket.

Domänverkets totala markinnehav uppgår till 9,4 miljoner hektar, varav 3,9 miljoner hektar är produktiv skogsmark. Därmed förvaltar verket ca 20 % av Sveriges totala produktiva skogsmark.

Avverkningsvolymen har minskat under senare år. Virkesuttaget i Västerbotten och Norrbotten har sålunda varit betydligt mindre under slutet av 1980-talet än tidigare på grund av en s.k. virkessvacka. Minskningen åren 1983–1988 har varit ca 24 %. Det totala virkesuttaget har från år 1983 till år 1988 minskats med 20 %.

Mot denna bakgrund gav domänverkets styrelse generaldirektören i uppdrag att utreda konsekvenserna av att minska administrationskostnaderna för verket. Domänverket bedömde också att en översyn av verksamheten var motiverad med hänsyn till affärsutveckling, utveckling av ledningsformer, behov av fortsatt decentralisering m.m. En organisationsutredning har nu gjorts.

Syftet med den nu aktuella omorganisationen, som domänverkets styrelse beslutat MBL-förhandla om, är att decentralisera beslutanderätten och därmed förstärka linjeorganisationen samt få en ändamålsenligare organisation.

De enskilda skogsförvaltningarna avses få ett större ansvar för försäljning, ekonomi och skogskapital. För att nå detta vill domänverkets ledning minska antalet skogsförvaltningar från 31 till ca 20. Samtidigt förstärks kompetensen på varje resultatenheter, medan den centrala administrationen föreslås minskas. Enligt domänverket är dessa förändringar nödvändiga för att på sikt behålla en sund ekonomi och konkurrenskraft.

Den administrativa regionnivån med kontor i Luleå, Umeå, Falun och Växjö föreslås dras in och ersättas med två divisioner med placering i Luleå och Växjö – Domänskog Norr resp. Domänskog Syd. Även huvudkontoret i Falun kommer enligt förslaget att minskas.

Enligt förslaget till ny organisation skall administrationen minska med knappt 200 tjänstemän.

I det av domänverkets styrelse diskuterade organisationsförslaget förutsätts inte någon minskning av antalet skogsarbetare. Denna grupp har i betydande utsträckning berörts av tidigare rationaliseringar.

Jag har fått veta av domänverket att styrelsen varit helt enig i sitt beslut om att genomföra MBL-förhandlingar vad gäller omorganisationen av verket. Efter dessa förhandlingar planerar domänverket senare under sommaren att ta beslut om genomförandet av omorganisationen och övriga förändringar som följer med denna.

Jag kan naturligtvis inte föregripa de MBL-förhandlingar som skall äga rum, men jag utgår från att domänverket gör sitt yttersta för att mildra

verkningarna för de anställda som kan komma att beröras. Enligt sin instruktion skall domänverkets styrelse särskilt beakta de krav som ställs på verksamheten med hänsyn bl.a. till regionalpolitiken.

Anf. 10 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka industriministern för det utförliga svaret på min interpellation. Vi sorselebor vet av års erfarenhet vad det betyder när statliga verk skall bedrivas med affärsmässighet och att ett överskott skall inlevereras till staten. I de termerna döljer sig ofta en storskalig drift utan regionalpolitiska hänsyn. I svaret finns dock en räddningsplanka, som jag vill belysa ytterligare. Industriministern säger nämligen så här: "Enligt sin instruktion skall domänverkets styrelse särskilt beakta de krav som ställs på verksamheten med hänsyn bl.a. till regionalpolitiken."

Tack för de orden; de ger oss möjligtvis en chans att få gehör för våra krav. Vi som bor och lever i Västerbottens och Norrbottens inland är helt beroende av att man tillmötesgår de regionalpolitiska krav som vi med rätta bör kunna ställa på statlig verksamhet.

Domänverket är en stor arbetsgivare i Sorsele, i Arjeplog och i de andra inlandskommunerna. Åtskilliga kubikmeter timmer har avverkats, och den minskade avverkning som nu noteras har många förutspått långt tidigare. Vi har försökt att få svar på våra oroliga frågor rörande virkessvacka, men det har varit svårt att få något besked. Skogsvårdsåtgärderna har inte alltid varit så övertygande, med sent insatta återplanteringar och bristfällig gallring. Nu anses skogsvårdslagen ha följts; i alla fall har det tydligen inte anmärkts på dessa förhållanden. För många har den avverkningstakt som hållits verkat som en skövling av skogsmarkerna. Som ett resultat av detta lämnas nu inlandet åt sitt öde.

Domänverket har även avstått marker för domänreservat. Ett bevarande av fjällnära skogar är till fördel för hela landet. Men det blir de små och fattiga kommunerna som får betala det hela med färre arbetstillfällen. Löftena om ersättningsarbeten som gavs när Vindelfjällens naturreservat avsattes har inte infriats. Det var naturvårdsverket som den gången skötte förhandlingarna.

För närvarande har 60 % av Sorseles yta på närmare 80 kvadratmil någon form av restriktion. För Arjeplogs del finns det två och en halv mil strandmark för varje invånare att rekreera sig vid. För den kommunen verkar det därför märkligt att det finns ett strandskydd som skall ge allmänheten möjlighet att vandra fritt och därmed innebär ett förbud att bebygga innanför en 100 meters strandgräns. Mera lokalt anpassade förordningar borde det finnas möjlighet till. Detta är ytterligare ett exempel på den brist på verklighetsförankring i besluten som vi ofta drabbas av.

Det var i varje fall en stor oro som spred sig i trakterna, när meddelandet om en ändrad struktur i domänverkets organisation lämnades i slutet av januari detta år. Vi vet vad det innebär när rationaliseringar skall ske. Det brukar alltid vara till inlandets nackdel, när man talar i de termerna.

Jag är också helt på det klara med att en omorganisation måste ske inom de statliga verken. De vinster som då uppkommer kan med fördel läggas på en

organisation som verkligen tar ett regionalpolitiskt ansvar. Då blir organisationsförändringen ännu värdefullare.

När en revisionsammanslagning genomförs hoppas jag att domänverket tar hänsyn till den förlust av välutbildad personal som det innebär för en liten kommun. Tänk också gärna i nya banor. Det måste inte nödvändigtvis alltid vara den mindre kommunen som skall förlora arbetstillfällen. Kontoren måste inte ligga i den större kommunen. Det är också fel att alltid inlandskommunerna skall ställas mot varandra. Låt kustreviren släppa till personal till förmån för inlandets revir.

I Sorsele satsar just nu domänverket på kronofiske, ett turistobjekt som kan bidra till en viss sysselsättningsökning på turistsidan. Tyvärr vet vi inte vad som kommer att hända med överledningen av Laisälven, som ses som ett hot mot denna utveckling. I alla lägen blir det en kommunernas strid när det gäller sysselsättning i dessa bygder. Vinsterna kommer att gå till kusten, till Skellefteå Kraftverk som får mera vatten för energiproduktion. Överleds inte Laisälven verkar det omöjligt att fortsätta gruvsdriften i Laisvall. Förstörs Laisälven blir möjligheterna att utnyttja älven för fiske inom Sorsele begränsade eller obefintliga. Kronofisket hotas. Samtidigt påverkas troligtvis Vindelälven, vilket i sin tur medför att de satsningar i positiv riktning som skett där inte kan fullföljas.

Jag förstår att domänverkets omorganisation sker utan medverkan av departementet. Men industridepartementet har ett allmänt ansvar även för sysselsättningen inom Sorsele kommun. Ett lämpligt sätt att kanalisera nya arbetstillfällen dit är att se till att den friställda personalen får ett stöd för att kunna arbeta inom turistnäringen, som ju tycks vara räddningsplankan. Men turism byggs inte upp bara för att det finns naturreservat. Satsa på dessa områden på samma sätt som man gjorde i Uddevalla och Bergslagen! Ge de oroliga inlandsborna ett positivt besked! Allt som de levererat av skog under årtionden måste kunna föranleda en erkänsla i form av nya arbetsuppgifter. Man blir inte turistguide så lätt om man i flera år har arbetat som skogsarbetare. Enligt planerna kommer också skogsarbetare att friställas i Sorsele kommun, varför det inte är bara administrativ personal som hotas.

Det krävs även ett samhällsansvar för inlandsbornas överlevnad. Finns det inte ett sådant kommer flyttlassen snart att rulla igen. Många har trott att statens ansvar skulle vara större än det enskilda näringslivets, men så är det inte.

Avslutningsvis vill jag fråga industriministern om det är orimligt att även beträffande små inlandskommuner kräva ersättningsarbeten för dem som har förlorats till följd av reservatsbildningar och ändrade strukturer av statlig verksamhet.

Anf. 11 ULLA ORRING (fp):

Fru talman! När det gäller industriministerns svar till Karin Israelsson handlar det ju i stort sett om samma ärende – det gäller alltså norra Norrlands inlandskommuners möjlighet till överlevnad. I det här fallet är det fråga om Sorsele kommun.

Många säger så här i debatten: Blir Norrland en koloni i Sverige? Detta är en fråga som jag finner att man måste ställa med allt större allvar. Vad som

framför allt oroar är bristen på samordning mellan myndigheterna. Det är inget nytt fenomen. Det har funnits i årtionden. Nu visar 1988 och 1989 upp en fortsatt positiv sysselsättningsutveckling. Arbetslösheten är på tillbakagång även i Norrlands inlandskommuner. Det är faktiskt brist på arbetskraft. Men skenet bedrar, det är ungdomarna som flyttar i brist på arbetstillfällen och i brist på bostäder.

Inom folkpartiet har vi den åsikten att de långsiktiga problemen beträffande den regionala balansen kvarstår, trots det som statistik om befolknings- och sysselsättningsutveckling visar. Verkligheten är en annan än den som framgår av statistik. Därför blir också varje indragning och rationalisering av den statliga myndigheten i norra Norrlands inland så kännbar. Jag är den första att erkänna att vi självfallet också måste ställa ett effektivitetskrav på den statliga verksamheten, men regeringen har dock ansvaret för att en skyddsmekanism fungerar, så att inte norra Norrlands inland överges.

Nu blir det en sammanslagning av Sorsele- och Storumanreviren och verksamhet kommer till stånd i Luleå och Växjö. Men detta räddar inte Sorsele. Det är de långa avstånden som lägger hinder i vägen. Det är inte korta avstånd mellan orterna, utan man måste köra många mil på dåliga vägar, och det är dåliga kommunikationer – och brist på kommunikationer. Traditionell regionalpolitik har handlat om att man genom kostnadsdämpande insatser skall försöka överbrygga de speciella nackdelar som avstånd och klimat skapar i vissa regioner. Men det räcker inte, utan här behövs mer av utvecklingsinriktad regionalpolitik. Vi menar att det behövs mer samordning och överblick, planering och sektorssamordning. Det är inte svårt att finna exempel på brist på samordning. Det har ofta hänt att man har dragit in postkontor, kanske inte just i Sorsele men på andra ställen. Sedan har man i stället fått ett industrihus utlokaliserat. Den ena handen har inte vetat vad den andra gör.

Vi anser att länsstyrelsens roll måste förstärkas, och jag återkommer till vad jag framförde i mitt tankeutbyte med Ingela Thalén: länsanslagen måste höjas kraftigt.

Framför allt bör målet vara att människor i norra Norrlands inland skall kunna få en likvärdig standard ekonomiskt, socialt och kulturellt. Jag vill säga till industriministern – det är kanske ett onödigt påpekande, men det kan inte nog ofta upprepas – att människorna i inlandskommunerna är duktiga människor. De har god utbildning och bra kvalifikationer. Men ge dem ett redskap i händerna, så att de kan använda sin utbildning! Det går inte längre att svälta ut dem. Då får alla ungdomar sin väg. Därför vill jag fråga: Vilka åtgärder kan industriministern tänka sig vidta, förutom dem som nu har nämnts, för att inte norra Norrlands inland och därmed Sorsele kommun skall helt utarmas? Vi diskuterar ju en återbäring med anledning av de pengar som man får in på grund av vattenkraften. De människor som har medverkat till att utarma sina naturresurser vill se en återbäring. Jag tycker att det vore välgörande om industriministern hade ett svar.

Anf. 12 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Beträffande det sista som Ulla Orring kom in på vill jag bara hänvisa till att det finns en regionalpolitisk utredning, som bl.a. prövar

huruvida vissa inkomster från bl.a. vattenkraften skall i någon form kunna återföras till de regioner där elkraften hämtas.

Karin Israelsson och Ulla Orring utgår båda ifrån att reviren Sorsele och Storuman skall slås ihop och att Sorseles revir skall upphöra. Låt mig säga att något beslut ännu inte har fattats om detta. I den utredning som domänverkets styrelse har behandlat finns det inte något förslag som pekar ut att just Sorseles revir skall upphöra.

Men om Sorseles och Storumans revir skulle beröras av omorganisationen, kommer endast, enligt de uppgifter som jag har inhämtat, ett fåtal tjänstemän på revirkontoret att bli övertaliga. Reviret i Sorsele sysselsätter ungefär 60 till 65 personer, och 11 av dessa är tjänstemän. Det är alltså icke ännu beslutat hur det skall bli på området. Därför tycker jag inte att vi skall gå händelserna i förväg.

Jag vill gärna knyta an till vad Karin Israelsson själv framförde i sitt inlägg, nämligen att man från domänverkets sida bedriver ett i annat avseende viktigt arbete förutom skogsbruksverksamheten och som jag vill påstå har stor betydelse när det gäller regionalpolitiken. Domänkoncernen är nämligen landets största turist- och fritidsvärd. Åtskilliga miljoner människor från både Sverige och utlandet besöker varje år verkets marker och anläggningar. Det är många av Sveriges populäraste fritids- och friluftsområden som har anlagts och som sköts av domänverkskoncernen. Mer än 90 000 hektar sjöar och rinnande vatten är iordningställda av domänverket för fritidsfiske. De flesta vatten är tillgängliga genom rikstäckande domänfiskekort. Mer än 40 000 jägare arrenderar jakt på de ca 5 miljoner hektar mark som domänverket upplåter. Inom vissa utvalda områden ges särskild möjlighet till korttidsjakt. Verket arrenderar ut mark av skiftande slag och storlek, från tomter för fritidshus till områden för industrier, vintersportanläggningar, golfbanor m.m.

Domänverkets turistiska satsningar vänder sig till en mycket bred allmänhet. Verket har satsat mycket på upplåtelser av campingplatser och stugbyar runt om i landet. Domänverket bedriver också och stödjer ett omfattande naturvårdsprogram över hela Sverige, och verket utför en rad naturvårdsuppdrag i nationalparker och naturreservat.

Allt det som jag har redovisat betyder ur regionalpolitisk synpunkt mycket. Det ger direkta sysselsättningsmöjligheter för många, och det ger också positiva effekter in i andra näringsområden. Eftersom de verksamheter jag nu har pekat på i sig inte alltid är lönande och kan drivas med krav på hög lönsamhet, är det av stor vikt att domänverkets skogsverksamhet bedrivs på ett affärsmässigt sätt, så att man har ekonomiska resurser att kunna bedriva den övriga verksamheten. Inte minst ur regionalpolitisk synpunkt är det viktigt att verket bibehåller en både stark och sund ekonomi för att klara de viktiga uppgifterna.

Anf. 13 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! När det gäller revirsammanslagningen är det precis som industriministern säger, nämligen att beslutet ännu inte är fattat. Erfarenheter genom åren har lärt mig att de första varningarna brukar besannas. Jag vet inte varifrån tidningarna har fått sina uppgifter, men det har funnits

kartmaterial som har publicerats med förslag där man tänker sig en revirsammanslagning när det gäller Sorsele och Storuman, och samma sak är det med Arjeplog och Arvidsjaur. Det handlar om enorma områden. Som det alltid brukar vara, och som det har varit hittills, är det alltid den mindre kommunen som förlorar till den större kommunens fördel. Det är bra om det går att visa att man kan göra det på något annat sätt. När domänverket nu planerar en revirsammanslagning kan man visa praktiskt att Sorsele får behålla de arbetstillfällena som man i dag har inom domänverket.

Från domänverket i Sorsele har man också aviserat att skogsarbetare kommer att friställas, i vart fall kommer man inte att återanställa personal beroende på den minskande avverkningstakten jämfört med tidigare år. Detta ger bl.a. som resultat att hela familjer kommer att förlora huvudförsörjningen och man söker sig till andra orter. Det är inte bra att det är så. Därför är det viktigt, om vi nu skall satsa på andra typer av verksamhet i domänverkets regi, att man snarast går in och visar vad man tänker göra av de enorma områden som finns i Sorsele kommun och även i Arjeplog. Vi är inte emot turism. Men vi vet att det krävs mycket arbete, marknadsförande insatser osv. för att det skall bli återverkningar i form av arbetstillfällena – det ger sig inte självt.

När man minskar avverkningen kommer det att få effekter på de sågverk som finns. Vad detta i sin tur kommer att innebära vågar vi bara ana när det gäller just Sorsele kommun. Kommunen har ett stort sågverk som sysselsätter många och som baserar sig på domänverkets avverkningar. Det är samma sak här. Alla transporter går mot kusten. Det är svårt att få timmertransporterna att gå från andra hållet i länet mot Sorsele för att man skall kunna utnyttja den sågverkskapacitet som finns där. Det är någon naturlig inställning som säger att det skall vara så. Men vi från centerns sida tror på inlandet och möjligheterna där.

Ulla Orring nämnde postkontor som dras in på andra orter och man satsar på annat där i stället. Jag bor i en by som heter Gargnäs. Där har vi i tre år lyckats skjuta på en indragning av ett postkontor tack vare att vi tillsammans har visat på de förutsättningar som finns i bygden. Men det är mycket jobbigt att hela tiden övertyga de statliga myndigheterna att det är andra förhållanden som råder än vad kanske statistiken visar.

Vi ger inte upp. Vi fortsätter att kämpa.

Anf. 14 ULLA ORRING (fp):

Fru talman! Jag vet också att den regionalpolitiska utredningen arbetar med de frågor som gäller nedsättning av arbetsgivaravgiften och återbäring på vattenkraften. Men det är så viktiga frågor som gäller möjligheterna för dessa människor i norra Norrland och Västerbottens inland att få bo kvar. Det finns faktiskt fortfarande människor som älskar sin bygd och vill bo kvar, särskilt i Sorsele kommun. De människorna måste beredas dessa möjligheter.

Industriministern talar om turismen. Det är säkert en kommande verksamhet. Men än så länge är den helt och hållet i sin linda.

60 % av Sorsele kommun är avsatt som naturvårdsområde. Det är självklart att Sorseleborna inte skall stå för den ekonomiska konsekvensen av

detta ställningstagande som är en nationell fråga. Om man avsätter 60 % till naturvårdsområden, måste hela svenska folket ställa upp för att stödja dessa människor så att de kan bo kvar och satsa på andra näringar då skogen sviktar.

Här är det fråga om att utveckla turismen. Men industriministern, närmaste flygfält ligger i Lycksele eller Umeå. Turisterna har numera bråttom. Tid är pengar för dem. Vägarna är inte heller i framkomligt skick. Vägförvaltningen har inte råd att ploga vägarna. Det finns även denna vinter stora svårigheter att ta sig fram.

Här behövs en ram av regionalpolitiska medel. Om det sorterar under arbetsmarknadsministern eller industriministern är frågan. Men jag tycker att ni gemensamt borde se på dessa saker så att det blir förbättrade villkor för sorseleborna och så att inte Norrland blir en koloni i Sverige.

Anf. 15 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Jag trodde att Ulla Orring var medveten om att vägfrågorna inte ligger hos vare sig arbetsmarknadsministern eller industriministern utan hos kommunikationsministern. Låt mig säga att hela regeringen och även riksdagen känner ett ansvar för att den regionalpolitiska utvecklingen i detta land skall vara sådan att det skapas förutsättningar och möjligheter för människor att bo och verka där de bäst kan och helst vill. Därför har också både regering och riksdag fattat viktiga beslut för att ge ett stöd just till inlandsområdena på olika sätt. Ingela Thalén berörde en del av detta i den tidigare debatten.

Jag vill säga till Karin Israelsson att jag inte kan utesluta att revirförändringarna kommer att bli sådana som hon har sagt. Något beslut har alltså icke fattats, utan det är en fråga som först kommer att bli föremål för ordentlig bedömning.

Den utredning som ligger till grund för Karin Israelssons interpellation berör på intet sätt skogsarbetarkåren, utan det är i princip totalt 200 tjänstemän inom domänverket som berörs av denna omorganisation.

När det gäller sågverken i inlandet är domänverket nog den skogsägare som bäst har ställt upp och sett till att dessa sågverk får den råvara som behövs för att de skall kunna upprätthålla sin verksamhet och ge den sysselsättning som är nödvändig för de människor som arbetar där. Även i det avseendet vågar jag hävda att domänverket i förhållande till andra skogsbolag har tagit ett mycket stort regionalpolitiskt ansvar, och det är man sannerligen också beredd att göra fortsättningsvis.

Anf. 16 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Det som industriministern först var inne på är någonting som ofta hörts från företrädare till honom, nämligen att det i regeringens kansli skulle finnas ett övergripande ansvar mellan departementen när det gäller den regionalpolitiska synen och att de olika politikerområdena beaktades i olika sammanhang. Jag undrar om den nuvarande industriministern också arbetar efter de reglerna eller om han avser att göra det. Jag fick inte något svar från arbetsmarknadsministern på frågan om hon ville ta ett initiativ till sådana arbetsformer.

Jag vet att den utredning som tidigare var aktuell inte berör skogsarbetarna, men jag vet också att det i den interna utredningen om framtiden för åtminstone Sorsele revir har lagts fram förslag om att skogsarbetarkåren skall decimeras på grund av den minskade avverkningsmängden.

Det är alldeles riktigt att domänverket har ställt upp för sågverken. Jag har själv varit med och förhandlat med domänverket om satsningar på sågverk och träbaserad industri i vår kommun. Vi har tyckt att det har varit naturligt att domänverket har tagit det ansvaret, eftersom domänverket är en så stor skogsägare i dessa områden. Därför är vi oroliga, när det kommer propåer om en neddragning av personal, en förändring av reviren och en minskning av avverkningen, och vi befarar att detta också kommer att ge återverkningar på sågverken som en reaktion. Det är en del av den oro som vi känner när domänverket aviserar förändringar.

Jag hoppas att det besked vi får till sommaren när domänverkets styrelse har fattat beslut rörande revirsammanslagningen är till fördel för de små kommunerna och att de krav som de små kommunerna ställer på verksamheten också beaktas.

Förste vice talmannen anmälde att Ulla Orring anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Anf. 17 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Jag tror att Karin Israelsson är klart medveten om att de regionalpolitiska frågorna har flyttats från industridepartementet till arbetsmarknadsdepartementet, där alltså huvudansvaret för de regionalpolitiska frågorna nu ligger. Men kvar finns i alla departement ett ansvar för att vid utformningen av olika förslag beakta också regionalpolitiska konsekvenser och ta hänsyn till vad som behövs för att man på olika sätt skall kunna medverka till en positiv utveckling i olika delar av landet.

Jag vill gärna hävda att det, nu och även fortsättningsvis, är former av infrastrukturella investeringar som är de mest angelägna när det gäller att medverka till en positiv utveckling på olika områden. Det handlar om utbildningsinsatser, kommunikationer, osv. Där har under senare år också kraftfulla investeringar och satsningar gjorts i olika delar av landet.

Jag får av Karin Israelssons inlägg intrycket att ett beslut om sammanläggningar av två revir innebär att all verksamhet som finns inom ett av reviren upphör och att anställningar försvinner. Så är det ingalunda. Även om det skulle bli en sammanläggning av reviren i Sorsele och Storuman kommer den verksamhet som bedrivs i Sorsele kommun att fortsätta i huvudsak på samma sätt som i dag. Ett antal tjänstemän blir direkt berörda av en förändring, men icke övriga som arbetar inom reviret, utan de kommer självfallet att kunna fortsätta med den verksamhet de bedriver i dag.

Förste vice talmannen anmälde att Karin Israelsson anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om oljeprospekteringen i Östersjön

Anf. 18 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Carl Frick har frågat mig

dels vilka avvägningar som regeringen har gjort mellan behovet av olja och de skador som oljehanteringens obönhörligen kommer att leda till,

dels varför regeringen tillåter oljeprospektering i ett så känsligt hav som Östersjön,

dels varför regeringen inte arbetar för att förhindra vidare nedsmutsning av Östersjön och

dels varför regeringen genom att ge tillstånd till oljeprospektering inleder en process som gör att riksdagsbeslutet om begränsning av koldioxidutsläppen inte kan klaras.

Frågorna är föranledda av att regeringen under 1988 meddelade sammanlagt fem olika tillstånd till prospektering efter olja och gas på svensk kontinentalsockel i Östersjön eller dess närområde.

Jag vill inledningsvis kortfattat redogöra för de bestämmelser som reglerar prospektering efter och utvinning av olja och gas på kontinentalsockeln samt för handläggningen av de nu aktuella ärendena.

För prospektering efter och utvinning av olja och gas på vår kontinentalsockel krävs tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. Tillståndsprövningen görs av regeringen. Utgångspunkten för prövningen är att undersökning och utvinning av såväl olje- och gasförekomster som andra mineralförekomster är samhällsnyttiga verksamheter. Självfallet måste sådana verksamheter avvägas mot andra angelägna enskilda och allmänna intressen. Exempelvis som underlag för avvägningar mellan mineralintresset och motstående intressen inhämtas därför vid beredningen av en tillståndsansökan regelmässigt yttranden från bl.a. statens naturvårdsverk, fiskeristyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), berörda länsstyrelser och kommuner. Ges tillstånd till prospektering eller utvinning kan det förenas med olika föreskrifter för ett särskilt hänsynstagande till motstående intressen och för att tillgodose kravet på en god miljö.

Vid beredningen av de fem ansökningarna från totalt sex prospektörer om att få undersöka förekomsten av olja och gas på vår kontinentalsockel i Östersjön och dess närområde inhämtades yttranden på det sätt jag nysst redogjort för.

Samtliga remissinstanser har i princip tillstyrkt eller inte haft någon erinran mot att tillstånd ges för tre av de fem ansökningarna. I några fall har tillstyrkan skett under förutsättning av vissa förbehåll och villkor, vilka har beaktats av regeringen.

Vad gäller de två övriga ansökningarna har Båstads kommun och Sveriges fiskares riksförbund avstyrkt den ena. Den andra ansökningen har vad avser borring och exploatering avstyrkts av fiskeristyrelsen och kammarkollegiet, medan Sveriges fiskares riksförbund har avstyrkt att tillstånd över huvud taget meddelas. Regeringen har av bl.a. detta skäl begränsat tillståndet till att endast avse geofysiska och andra mätningar. Övriga remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft någon erinran mot att tillstånd ges för de två sistnämnda ansökningarna. Även i några av dessa fall har tillstyrkan skett under vissa förutsättningar, vilka har beaktats av regeringen.

Fyra av de fem tillstånd som regeringen har gett omfattar undersökningar genom geofysiska och andra mätningar och gäller under en tid av två eller tre år. Påvisas under denna period borrhård indikation, som tillståndshavarna avser att undersöka genom borrhning, förlängs efter anmälan tillståndstiden med två år. Det femte undersökningstillståndet omfattar, som jag nyss nämnt, enbart geofysiska och andra mätningar och gäller under en tid av två år.

Efter denna bakgrundsbeskrivning skall jag gå över till att svara på de olika frågor som Carl Frick ställt med anledning av de nämnda regeringsbesluten.

Som svar på den första och den andra frågan vill jag framhålla att det är ett nationellt intresse att få kunskap om de naturresurser som kan finnas inom landet. Det är också viktigt att de för samhället mest fördelaktiga avvägningarna görs mellan intresset av att ta till vara olika naturresurser, som olja och gas, och allmänna intressen av annat slag. Regeringen har utifrån bestämmelserna i kontinentalsockellagen haft att ta ställning till fem ansökningar om prospektering för att klargöra om det på vissa delar av vår kontinentalsockel finns några olje- och gasförekomster som kan utvinnas lönsamt.

En faktor som regeringen i denna tillståndsprövning har tillmätt stor betydelse är behovet av att få kunskap om våra olje- och gasförekomster. En annan minst lika betydelsefull faktor som regeringen beaktat i sin prövning är de risker som är förenade med oljeborrhning i ett vattenområde som kännetecknas av stor känslighet för miljöstörningar. Prospektörernas ekonomiska och tekniska kompetens har givetvis också spelat en avgörande roll i tillståndsprövningen. Denna faktor är ju bl.a. viktig för bedömningen av prospektörens förmåga att kunna leva upp till de krav som ställs på verksamheten till skydd för den marina miljön, dvs. förmågan att kunna förebygga skador. Vid en sammanvägning av framför allt de nu nämnda faktorerna har regeringen i likhet med naturvårdsverket och flertalet övriga remissinstanser funnit att de begärda tillstånden bör ges, dock med vissa villkor och föreskrifter, bl.a. till skydd för den marina miljön.

Mot bakgrund av den risk för skilda skadeverkningar på den marina miljön som provborrningar i Östersjön kan medföra, och med hänsyn till att prospektörerna av naturliga skäl inte i dag kan ange var och när borrhning kan bli aktuell, har regeringen i de fyra undersökningstillstånd som ger möjlighet till borrhning föreskrivit att fast eller flytande anläggning för borrhning i havsbotten inte får inrättas på kontinentalsockeln utan att regeringen lämnat särskilt medgivande till detta.

De undersökningstillstånd som regeringen meddelat innehåller även föreskrifter om att tillståndshavarna skall följa de säkerhetsföreskrifter som tillsynsmyndigheten SGU i samråd med naturvårdsverket och andra berörda myndigheter meddelar för verksamheten, bl.a. till skydd för den marina miljön.

För att en påvisad utvinningsvärd olje- eller gasfyndighet skall få utvinnas, krävs det enligt kontinentalsockellagen ett utvinningstillstånd. Även denna tillståndsprövning görs av regeringen.

Som svar på den tredje frågan vill jag upplysa om att Sverige deltar aktivt tillsammans med övriga stater runt Östersjön i arbetet inom Helsingforskommissionen (HELCOM). I konventionen om skydd av Östersjöområdet

marina miljö åtar sig varje stat att vidta alla lämpliga åtgärder för att förhindra sådan förorening av Östersjöområdet marina miljö som orsakas av utforskning av eller utvinning från resp. stats del av havsbotten och dess underlag eller av annan därmed sammanhängande verksamhet. Kommissionen har nyligen antagit två rekommendationer om vilka särskilda hänsyn och beredskapsåtgärder som skall vidtas i samband med offshore-verksamhet.

Till sist vill jag som svar på den fjärde frågan åter påminna om att regeringen har haft att tillämpa bestämmelserna i kontinentalsockellagen. Utifrån dessa bestämmelser har, som jag nyss framhöll, regeringen i likhet med naturvårdsverket och flertalet övriga remissinstanser funnit att de begärda undersökningstillstånden bör ges. Innan en eventuell borning eller utvinning kan påbörjas krävs ytterligare ett antal tillstånd av regeringen.

Avslutningsvis vill jag betona att en eventuell utvinning inte i sig leder till en ökad inhemsk förbrukning. Den nytillkommande oljan eller gasen kan komma att ersätta en viss del av nuvarande import.

Anf. 19 CARL FRICK (mp):

Fru talman! Jag tackar industriministern för det utförliga svaret. Jag kan konstatera att beslutet om oljeprospektering i Östersjön säkert har fattats på formellt korrekt sätt, och något annat hade jag inte tänkt mig. Samtidigt kan jag konstatera att industriministern genom denna formalisering av svaret glider undan frågornas substans, deras reella innebörd.

Östersjön är i dag ett svårt sargat innanhav. Sverige har som kuststat ett med andra kuststater delat ansvar, dels för att inte öka sargandet och nedsmutsningen, dels för att se till att nedsmutsningen och förstörelsen upphör och att skadorna kan läkas.

Östersjön är ett döende hav. Hundratusentals sälar har dött, långt innan förra sommarens stora säldöd. Fiskefångsterna måste kvoterats mellan länderna för att förhindra utfiskning. Svavelväteäckta havsbottnar breder ut sig. Orsaken till detta är en hänsynslös rovdrift med naturresurser och en fullständig ringaktning av andra livsformers livsbetingelser. Luft och vatten har länge betraktats som uteslutande och självrenande tippar för industrisamhällets avfall. Vi ser i dag resultaten i ett döende och svårt sargat Östersjöhav.

Det tillsätts kommissioner och upprättas konventioner för Östersjön. Sveriges riksdag bereds tillfälle att fatta kloka miljöpolitiska beslut. Men förstörelsearbetet fortsätter.

Jag betvivlar inte att regeringen fattar formellt riktiga beslut. Men med tanke på Östersjöns tillstånd är det svårt att förstå att regeringen kan gå med på oljeprospektering där. Oljeprospektering syftar till oljeborring och oljeutvinning. Om man kommer att finna utvinningsbara mängder olja i Östersjön, kommer det att bli mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att förhindra oljeutvinning i Östersjön. Att säga nej vore att lura dem som har fått prospekteringstillstånd och har satsat stora pengar på arbetet att leta efter olja.

Oljeutvinning leder ofelbart till utsläpp av olja i varierande mängder, och utsläppen skadar en redan skadad miljö och biotop ännu mera. Vi vet att det finns trösklar upp till vilka de ekologiska systemen klarar belastningen.

Överskrids dessa kommer de ekologiska katastroferna mycket snabbt. Vi såg detta senast vid algblomningen i Västerhavet i somras.

T.S. Eliot säger i sin dikt *The Waste Land* att världen inte kommer att gå under med en smäll, utan med en suck. Naturen kan inte skrika ut sin smärta i den omilda behandlingen, den bara lägger av. Vi står som frågande åskådare inför det som vi har ställt till med.

Medvetet satsar regeringen på förstörelse av Östersjön, trots alla konventioner, kommissioner och riksdagsbeslut; allt formellt korrekt. Det gör det inte mindre hemskt. Det ger ett maskinmässigt kallt och hänsynslöst intryck, som om alla de kunskaper vi har om Östersjöns situation alls inte finns.

Sveriges riksdag har fattat några grundläggande viktiga beslut på miljö- och energiområdet, nämligen att koldioxidutsläppen från Sverige inte skall få tillåtas öka och att vi skall satsa på att utveckla de inhemska förnybara energislagen. Det är mot bakgrund av dessa beslut märkligt att regeringen går med på oljeprospektering. Användning av olja leder till ökade koldioxidutsläpp, och tillgång till inhemsk olja kommer att motverka de inhemska förnybara energislagen.

Regeringens beslut är i och för sig helt logiskt och konformt med det utredningsarbete som bedrivs inom skatteutredningarna, främst inom KIS. Där vill man införa moms på energi, minska punktskatterna med 30 % och bibehålla storförbrukarskattesubventionen, som ger industrin ungefär 1 000 milj. kr. per år i subventioner. Utredningen visar att skatteförslagen kommer att innebära ökad användning av olja, kol, naturgas och elkraft samt att de inhemska förnybara energislagen kommer att missgynnas. Dessa förslag stöds i utredningen för närvarande av socialdemokrater, moderater och folkpartister. Det är en del av arbetet på att anpassa oss till EG. Sett ur detta perspektiv blir det naturligt att leta efter olja i Östersjön. Med de föreslagna skattesystemen skulle det ju gå åt mera av den varan. Det hänger ihop – det blir logiskt – men det strider mot de beslut som riksdagen har fattat. Jag är besviken på industriministerns svar, men jag är inte förvånad.

I valet mellan pengarna eller livet väljer den socialdemokratiska regeringen hellre pengarna – hellre än att handla solidariskt och ansvarigt mot oss som lever nu och mot kommande generationer. Någonstans har det gått snett inom svensk socialdemokrati, som jag länge har haft en stor och grundmurad respekt för, för det solidariska samhällsbyggande som den har åstadkommit tillsammans med fackföreningsrörelsen i hård kamp mot den ekonomiska makten. Av det – det vet jag – finns det delar kvar, men den röda varma färgen flagnar, och en kall blå färg tonar fram, alltmedan Östersjön grånar under all den skit som vi tillåter den att tyngas ned med.

Jag hade förväntat mig ett annat svar, ett svar tyngt av det ansvar som vi alla har för överlevnad och fortbestånd, inte ett svar med en formell redogörelse för hur ett förstörelsearbete lugnt kan få utvecklas under lagligt korrekta former.

Det är uppenbarligen långt till den dag då situationens allvar och insikterna om vårt tillstånd också når in i de maktavandandes boningar och arbetsrum. Det är hemskt, men det är sant. Prospekteringstillstånden skulle aldrig ha givits. Fler bör absolut inte ges. Regeringen bör undersöka hur de redan givna tillstånden skall kunna dras in.

Tack för ordet!

Anf. 20 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Carl Frick hävdar att regeringen medvetet satsar på att förstöra Östersjön, att regeringen fattar beslut som strider mot det beslut som riksdagen har fattat. Jag vill på det bestämdaste bestrida båda de påståendena.

Det finns – det vill jag gärna säga – en klar skillnad i uppfattning hos å ena sidan Carl Frick och å andra sidan regeringen och, som jag tror, en mycket bred majoritet i Sveriges riksdag. Carl Frick vill över huvud taget inte låta göra de undersökningar som regeringen och riksdagen bedömer vara angelägna. Jag vill än en gång hävda att det är viktigt för en nation som Sverige att klara ut vilka naturresurser som finns inom landet. Det förutsätter att kunskapsunderlag tas fram. För att kunna påvisa förekomster av såväl olja och gas som metaller av olika slag och för att kunna bedöma förekomsternas värde krävs det prospektering. I denna process av kunskapsuppbyggnad måste naturligtvis hänsyn tas till allmänna intressen av andra slag. Det är vad regeringen har gjort i prövningen av de fem ansökningarna och vad regeringen gör även i andra fall.

Jag framhöll i mitt svar att regeringen i sin prövning har beaktat de risker som är förenade med oljeborrning i Östersjön. Vid en sammanvägning av i huvudsak intresset av att få kunskap om våra olje- och gasförekomster och prospekterings risker och skadeverkningar har regeringen i likhet med bl.a. den myndighet som utövar tillsynen när det gäller miljövärdsfrågorna, naturvårdsverket, funnit att de begärda tillstånden skall ges. Tillstånden har – jag vill än en gång understryka detta – förenats med villkor och föreskrifter bl.a. till skydd för den marina miljön. Jag vill också än en gång understryka att det krävs särskilt medgivande av regeringen innan provborrningar kan påbörjas. Vidare vill jag framhålla att någon slutlig avvägning av vad som är fördelaktigast för samhället självfallet inte kan göras förrän vi vet vilka förekomster som finns. Påvisas under prospekteringen en eller flera fyndigheter som någon vill utvinna kommer det, som jag framhöll i mitt svar, att krävas ytterligare tillstånd av regeringen. Den slutliga intresseavvägningen får alltså göras i samband med denna tillståndsprövning.

Jag tror också att det kan finnas anledning att i detta sammanhang påpeka att prospektering efter olja och gas på svensk kontinentalsockel inte är någon ny företeelse. Det delstatliga oljeprospekteringsaktiebolaget, OPAB, har bedrivit aktiva provborrningar i bl.a. Östersjön sedan början av 70-talet. Under perioden 1973–1987 har OPAB utfört totalt 17 provborrningar i Östersjön. Dessa borrar har kunnat genomföras utan bestående skadeverkningar på den marina miljön. De erfarenheter som finns från dessa provborrningar är med andra ord goda. Den skydds nivå som kommer att föreskrivas i beslut om provborrningar blir minst lika hög som vid den borrar som tidigare genomförts. Tekniken kommer också att utvecklas ytterligare fram till den tidpunkt när det blir aktuellt för ytterligare provborrningar. Det finns mot denna bakgrund enligt min uppfattning inte någon anledning att tro att riskerna vid eventuella provborrningar skall öka jämfört med tidigare utförda borrar.

Anf. 21 CARL FRICK (mp):

Fru talman! Att inhämta kunskaper är naturligtvis inte något som helst fel. Vi ställer helt säkert upp på att man kan prospektera runt om i landet för att ta reda på vad vi har för naturresurser. Men Östersjön är faktiskt ett sällsynt olämpligt val av plats när det gäller sådana saker som olja. Vi vet nämligen att den dag som det blir fråga om en oljeutvinning, då kommer skadorna till en hotad miljö. Skadorna blir helt enkelt ett faktum – de går inte att undvika. Det är därför vi vill ta upp den här frågan. Vi är djupt oroade över den utveckling som vi kan se framför oss.

Det är, som jag sade i mitt tidigare anförande, självklart att de som lägger ned pengar på oljeprospektering gör det i den varma förhoppningen att de skall påträffa utvinningsbara mängder och tjäna pengar på verksamheten. Det måste bli utomordentligt svårt att säga nej till de människor som har satsat så mycket pengar under så lång tid.

Att man säkert kan klara av en hel del provborringar utan att den marina miljön blir störd tror jag är möjligt. Jag tror att de erfarenheter som OPAB och andra har fått kan vara till god nytta, men problemet är vad som kommer sedan. Vi hysar en mycket stor oro och skulle av den anledningen vilja att regeringen undersökte möjligheterna att dra in de beviljade tillstånden.

Vi måste sluta tro på att vi alltid med små tekniska finesser kan lösa de problem som vi står inför. Vi har ju sett vad som har skett ute i Atlanten. Det finns verkligen anledning att se på dessa frågor och hysa stor oro. Därför vill vi som sagt att oljeborringarna skall upphöra.

Om man medvetet vill satsa på att utvinna olja i Östersjön har man på något sätt bestämt sig för att Östersjön är ett lämpligt ställe att göra detta på. Då bidrar man ju långsiktigt till att förstöra den här miljön. Jag kan inte komma ifrån det, och sedan får industriministern tycka något annat. Jag tycker också att det i grunden strider mot riksdagens beslut i miljöfrågan att vi skall satsa på energiformer som vi på lång sikt egentligen måste komma bort ifrån, eftersom en användning av sådana energislag ökar koldioxidutsläppen. Riksdagen har ju sagt ifrån att dessa utsläpp inte får öka. Detta är alltså en ond cirkel, som vi på något sätt måste försöka ta oss ur.

Tack för ordet!

Anf. 22 Industriminister IVAR NORDBERG:

Fru talman! Jag kan liksom Carl Frick icke vara beredd att uttala mig för att vi skall avstå exempelvis från naturgas när det gäller den framtida energiförsörjningen. Tvärtom menar jag att naturgasen kommer att vara en viktig energikälla i framtiden. Jag är inte lika säker som Carl Frick på att vi helt och hållet kan avskaffa användningen av olja eller oljeprodukter. Enligt min mening är det trots allt viktigt att vi själva får en uppfattning om vilka resurser på det här området som kan finnas inom vårt eget lands gränser men att vi då också bör vara överens om att om dessa resurser skall utvinnas, så måste det ske på ett ur miljösynpunkt så säkert sätt som möjligt. Jag vill gärna starkt understryka detta.

Jag vill också påpeka att vi från industridepartementets sida i årets budgetproposition har föreslagit åtgärder som bl.a. skall leda till att vi kan åstadkomma en snabbare kartering av hela vår kontinentalsockel. Det anslås

ca 30 milj.kr. för detta, syftande bl.a. till att SGU skall kunna förfoga över ett fartyg för att kunna påskynda och effektivisera den här undersökningen. Det arbetet ger i sig viktig information vid planering av kust- och havsområdenas utnyttjande och skydd.

Dessutom kopplas till det programmet dels ett miljökemiskt program som syftar till att få fram underlag för bedömning av de karterade områdenas miljöstatus, dels ett tvärvetenskapligt mätprogram som har till syfte att kartlägga vilka miljöeffekter som utvinning av havets mineralresurser orsakar. De här förslagen, som har lagts fram i budgetpropositionen, föreställer jag mig att man också från miljöpartiets sida är beredd att stödja.

Jag hade förmånen att övervara Nordiska rådets senaste sammankomst, som hölls här i salen. Där diskuterades bl.a. ett samarbetsprogram på fiskeriområdet. En representant för det svenska miljöpartiet var aktiv i debatten och menade att ett samarbetsprogram för fiskeriområdet också borde ta upp grundläggande miljöfrågor. Vederbörande sade följande, som jag tillåter mig att citera:

”Självklart måste man då skriva in att kväveläckaget från jordbruket skall minska, att de radioaktiva transportererna över haven skall stoppas och de klorhaltiga ämnena från massindustrin reduceras. Detta är förutsättningen för hela fisket.”

Men ingenting sades om att man skulle stoppa alla prospekteringsarbeten som det givits tillstånd till i Östersjön eller att man eventuellt skulle upphöra med oljeutvinning i andra vattenområden, som exempelvis Nordsjön.

Carl Frick är kanske inte helt ensam om sin uppfattning, men jag är i varje fall inte säker på att han har hela sitt parti med sig när han vill att vi skall säga nej till en kartläggning av vilka mineraltillgångar vi har. Vi får sedan på ett seriöst sätt verkligen pröva om utvinning skall få ske och se till att den i så fall sker på ett så miljöskyddat sätt som möjligt.

Anf. 23 CARL FRICK (mp):

Fru talman! Det som sades från miljöpartiets sida under Nordiska rådets debatt ställer jag upp på till 100 %. Jag tror att det var de problem som där nämndes som då framstod som de viktiga. Oljeutvinning i våra farvatten har ju faktiskt inte påbörjats.

Det är klart att vi måste ha ett intensivt samarbete med andra länder för att komma till rätta med alla kväveläckage från industriutsläpp, som industriministern nämnde. Det är självklart. Hur skall det annars gå? Men vi är, som jag tidigare sade, också intresserade av att vi skall kunna kartlägga våra mineraler och hur de skall utvinnas, särskilt då på land. Men jag tycker fortfarande att det är oroväckande att man vill göra det i Östersjön, just med tanke på vad olja kan ställa till med.

Det har i Sveriges riksdag också sagts att vi skall prioritera de inhemska, förnybara energislagen. Det borde vi verkligen göra med all kraft, i stället för att satsa kraft och pengar på att försöka se vad vi kan utvinna av någonting som vi faktiskt vet obönhörligen kommer att bidra till att på olika sätt förstöra den marina miljön. Vi kan inte med all god teknik som vi i dag känner förhindra att det blir stora oljeutsläpp i Östersjön, och det är ett utomordentligt känsligt innanhav. Det vore fruktansvärt sorgligt om vi här i

landet vidtog åtgärder för att möjliggöra detta. Vad man har sett runt om i världen när det gäller de här sakerna borde, tycker jag, stämma till stor eftertanke. Det vore vida bättre att satsa industriministerns kapacitet och kraft på att försöka få fram de inhemska, förnybara energislag som faktiskt kan leda oss in i ett bättre samhälle med mycket mindre utsläpp och mycket mindre förstörelse av natur och omgivning än den mycket olyckliga oljan, speciellt då den som kan utvinnas ur Östersjön.

Tack för ordet!

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1988/89:78, 95, 113, 118 och 124 till justitieutskottet

1988/89:132 till skatteutskottet

7 § Föredrogs och hänvisades

Förslag

1988/89:23 till konstitutionsutskottet

8 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1988/89:Bo7–Bo11 till bostadsutskottet

1988/89:Fö4–Fö16 till försvarsutskottet

1988/89:Ub17–Ub33 till utbildningsutskottet

1988/89:Fi38–Fi42 till finansutskottet

1988/89:Sf18–Sf23 till socialförsäkringsutskottet

9 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1988/89:KU24 och KU26

Skatteutskottets betänkanden 1988/89:SkU17, SkU20 och SkU28

Lagutskottets betänkanden 1988/89:LU14, LU16, LU17, LU20 och LU21

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1988/89:SfU12–SfU14

Kulturutskottets betänkanden 1988/89:KrU17 och KrU20

Näringsutskottets betänkande 1988/89:NU15

10 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1988/89:102 om reglering av priserna på fisk m.m.

1988/89:125 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 17 mars

1988/89:165 av *Lennart Pettersson* (s) till statsministern om samarbetet mellan EFTA-länderna:

Mötet mellan EFTA-ländernas statsministrar i Oslo den 14–15 mars resulterade i en deklARATION som i 25 punkter drar upp riktlinjerna för en utveckling av EFTA:s bidrag till europeisk integration och av relationerna mellan EFTA-länderna och den Europeiska gemenskapen. I deklARATIONEN framgår bl.a. att EFTA-länderna är beredda att undersöka möjligheterna att uppnå ett mer strukturerat samarbetsförhållande med EG med gemensamt beslutsfattande och gemensamma administrativa institutioner. För att uppnå en fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer skall olika s.k. optioner (alternativ) för att stärka de institutionella länkarna mellan EFTA-länderna och EG prövas. Ingen option skall uteslutas i denna prövning. Vidare skall EFTA:s beslutsordning och gemensamma förhandlingskapacitet stärkas.

De första kommentarerna till deklARATIONEN ger i viss mån en blandad bedömning av huruvida deklARATIONEN för svensk del är ett klart steg på vägen för att uppnå de mål för integrationsarbete som riksdagen satte upp i fjol. Vissa menar att deklARATIONEN är för svag och att den inte utgör en tillräcklig plattform för den fortsatta dialogen mellan EFTA-länderna och EG. Man nämner särskilt avsaknaden av ordet "tullunion" i texten, eftersom den kan antas vara en möjlig ram för ett närmare samarbete med EG. Andra karakteriserar deklARATIONEN som ett viktigt bevis på att EFTA-spåret är framkomligt.

Vilken bedömning gör statsministern av förutsättningarna för ett utvidgat samarbete mellan EFTA-länderna och EG efter statsministermötet i Oslo?

1988/89:166 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till justitieministern om likhet inför lagen:

Fredagen den 10 mars erhöLL undertecknad i riksdagen ett svar på en interpellation av justitieminister Laila Freivalds.

Interpellationen grundade sig på en dom i Malmö tingsrätt där en åtalad dömdes till dagsböter efter det han grovt misshandlat en familjemedlem, trots att straffet normalt borde varit fängelse. Tingsrätten tog hänsyn till traditionerna i den åtalades hemland. Det skall påpekas att den åtalade varit i Sverige sedan tio år.

Ovannämnda dom innebär stora risker för att förståelsen för invandrare minskar i Sverige, vilket är ytterst beklagligt. Det måste vara viktigt att ett brott som begås i Sverige skall följas av samma påföljd – oavsett traditioner i gärningsmannens hemland.

I den nämnda interpellationen tog jag upp ett exempel.

”Om en sedan länge i Sverige boende person, eller en person som är född i Sverige, begår ett knarkbrott och en person som kanske tillfälligtvis vistas i Sverige begår samma typ av brott under exakt samma omständigheter, skall då dessa båda personer dömas lika, eller skall hänsyn tas till de eventuellt mer liberala bedömningar på knarkbrott som finns i det land som utlänningen kommer från?”

Statsrådets svar blev:

”Herr talman! Jag tänker inte leka domstol i riksdagen.”

Svaret måste av allmänheten uppfattas som mycket egendomligt.

Med tanke på det uteblivna svaret i ovannämnda interpellationsdebatt önskar jag svar av statsrådet på följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till en lagstiftning som generellt utgår från att brott begångna i Sverige skall bedömas utifrån svenska förhållanden och inte baseras på traditioner i gärningsmannens hemland?

12 § Kammaren åtskildes kl. 13.37.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren